

Hätäkasteen edellytykset

Hätäkasteen edellytyksenä on, että kasteen toimittavan tulee olla joko kirkkomme jäsen tai muuten kastettu kristitty: ”Jos pelätään lapsen kuolevan eikä pappia ole heti saatavissa toimittamaan kaste, tulee jonkun kirkon jäsenen kastaa lapsi vedellä kolmiyhteisen Jumalan nimeen. Hätäkasteesta on ohjeet kirkkokäsikirjassa. Sen voi toimittaa myös muu kristitty.” (KJ 2:14,1).

Kirkkoon kuuluminen ei enää ole niin itsestään selvää kuin aiemmin. Kirkkoon kuulumattomia kätilöitä, sairaanhoitajia ja lasta odottavia vanhempia on entistä enemmän. Sairaaloiden henkilökunnan olisi hyvä tietää, ketkä voivat toimittaa hätäkasteen ja millä edellytyksillä.

Hätäkaste edellyttää, että vanhemmat tai toinen vanhemmista on kirkon jäsen. Hätäkaste on oikea kaste, jota ei toisteta, vaan ainoastaan vahvistetaan ja siinä yhteydessä lapsi rekisteröidään ja hänen kastepäiväkseen merkitään hätäkasteen päivä. Hätäkastetta varten ei ole säädetty kasteesta poikkeavia edellytyksiä. Toisin sanoen, se mitä sanotaan kasteen edellytyksistä, on voimassa myös hätäkasteen kohdalla. Hätäkaste poikkeaa tavallisesta kasteesta vain siinä mielessä, että sitä ei toimita pappi (”jos pelätään lapsen kuolevan eikä pappia ole heti saatavissa toimittamaan kaste”).

Pastoraalinen puoli tässä ei ole niin yksinkertainen kuin asiaa koskevat säädökset. Sikiöseulonnat, hyvä neuvolatoiminta ja kehittynyt lääketiede pitävät huolen siitä, että useimmiten lapsi syntyy hyvävoimaisena eikä ole pelkoa hänen kuolemistaan. Mutta sitten, kun tilanne tulee kohdalle, on huoli ja hätä suuri. Vanhemmat eivät välttämättä tiedä tai muista edes sitä, kuuluvatko he itse kirkkoon ja vaikka tietäisivätkin, huoli lapsesta saattaa ohjata heidät pyytämään hätäkastetta lapselleen.

Vähimmäisedellytys olisi pastoraalisessakin harkinnassa se, että lapsi voidaan kastaa, mutta vain sillä edellytyksellä, että viimeistään lapsen kasteen vahvistamisen yhteydessä vanhemmat liittyvät tai ainakin toinen heistä liittyy kirkkoon. Tämä olisi varmistettava. Ongelmaton ei tosin tämäkään tilanne ole, sillä kuten edellä kirjoitin, säädöstasolla asia on hyvin selvä: Hätäkastetta varten ei ole säädetty kasteesta poikkeavia edellytyksiä. Siksi mihinkään ohjeistukseen ei voi kirjata poikkeavia pastoraalisia ohjeita.

Olisi hyvä, jos neuvolan tai sairaalan antamissa ohjeissa vanhemmille olisi tieto myös siitä, että vastasyntyneen ollessa kuolemanvaarassa hän voi saada hätäkasteen, jos hänen vanhempansa tai toinen heistä kuuluu kirkkoon. Tällöin vanhemmat voisivat jo lasta odottaessaan pohtia, haluavatko he kuitenkin saattaa lapsensa osalliseksi kasteen lahjasta ja seurakunnan jäsenyydestä. Näin he voivat liittyä kirkkoon ennen lapsen syntymää, mikäli eivät ole kirkon jäseniä. Samoin se korostaisi sitä, että kirkkoon kuulumisella on oikeasti merkitystä.